

Jaargang 4 • nummer 5
Oktober 2006
Tweemaandelijks nieuwsbrief

Ver. Uitg.: Gerolf Annemans,
Madouplein 8 bus 9, 1210 Brussel.

1

• **Begrotingsoverschot of schone schijn?**

2

• **Zwarte economie: oorzaken, gevolgen en evolutie**

3

• **Zwarte economie: vervolg**

4

• **Verkoop overheidsgebouwen: een financiële kater**

www.ondernemendvl.org

Belastingdruk 2005 (in % BBP)

1. Zweden	51,1
2. Denemarken	49,7
3. België	45,4
4. Noorwegen	45,0
5. Finland	44,5
6. Frankrijk	44,3
7. IJsland	42,4
8. Oostenrijk	41,9
9. Italië	41,0
10. Tsjechië	38,5
30. Mexico	19,8

Bron: OESO, oktober 2006.

Begrotingsoverschot of schone schijn?

Een zelfverzekerde en strijdlustige premier kondigde op dinsdag 17 oktober fier een nieuw begrotingsevenwicht aan. Ook in 2007 zullen de rekeningen niet alleen in evenwicht zijn, maar zelfs een minimaal overschot van 0,3% of 900 miljoen euro vertonen. Van een gat van 5 miljard euro was geen sprake meer. Na 7 begrotingen in evenwicht onder Verhofstadt volgt in 2007 een overschot, stijgt het primair saldo opnieuw lichtjes boven 4% en daalt de schuld tot 84% van het BBP. Althans volgens de regering. Schone schijn verdoezelt echter de dramatische werkelijkheid.

Met één pennentrek verbrijzelde Eurostat het vermeend foutloze begrotingsparcours van de paarse regering. Blijkbaar krijgt ook Europa - normaliter redelijk soepel in de interpretatie van begrotingsregels - genoeg van de budgettaire alchemie van Van den Bossche en Co. Na de overname van de pensioenfondsen, de effectisering van de belastingen, de uitverkoop van de activa, is de creatieve boeking van de overname van de NMBS-schuld vorig jaar kennelijk een stap te ver. Volgens de Europese statistische dienst sloot het begrotingsjaar 2005 niet af op een evenwicht, maar op een tekort van 2,3% of bijna 6,9 miljard euro. Hiermee wordt de fabel van de ononderbroken reeks evenwichten definitief doorprikt en loopt het blazoen van Verhofstadt een forse deuk op.

De regering was nochtans gewaarschuwd. Reeds in april maakte Eurostat een voorbehoud inzake het Belgisch begrotingsresultaat. Het had vooral moeilijkheden met de manier waarop het Fonds voor Spoorweginfrastructuur - het vehikel dat de schuldovername van 7,4 miljard regelt - werd geboekt. Voor de Belgische regering was er echter geen vuiltje aan de lucht: juridische en boekhoudkundige aanpassingen zouden het statuut van de overgenomen schulden aanvaardbaar maken voor Europa. Tot nu toe - terecht - zonder resultaat. Toch geeft de federale regering zich nog steeds niet gewonnen: een nieuwe retroactieve aanpassing van het juridisch statuut van het fonds moet alsnog soelaas brengen. Probeer maar eens als brave en correcte belastingbetaler het statuut van uw vennootschap met terugwerkende kracht te wijzigen of het gebruikte boekhoudregime te veranderen in functie van een te verwachten belastingaanslag. Banbliksems van de fiscus en Justitie zullen uw deel zijn en enkel de betaling van onverbiddelijke, astronomische boetes kunnen u van het stigma van fraudeur afhelfen. Toch hoopt Verhofstadt met een dergelijk scenario ongestraft weg te komen.

Schone schijn dus, in plaats van een rigoureuze begrotingsbeleid. Dit is eveneens de conclusie van professor De Grauwe, nochtans een voormalig parlementslid van de VLD, in een vernietigende analyse in De Tijd. Toch gaat Verhofstadt rustig verder met zijn klassieke begrotingen van besparingen, nieuwe lasten en uiteraard eenmalige maatregelen. Ook in 2007 worden gebouwen verkocht, pensioenfondsen overgenomen en belastingen verkocht. Welke gebouwen nog in eigendom zijn, welke pensioenfondsen in aanmerking komen en welke achterstallige belastingschulden nog niet verkocht zijn, daar heeft de regering echter nog niet over nagedacht. Enkel de opbrengst staat vast: 1,25 miljard euro. Rekenfouten - zoals de fameuze overschatting van bijna 900 miljoen euro bij de invordering van de belastingen - of procedurefouten - bijvoorbeeld bij de oprichting van de staatsbevak voor een slordige 600 miljoen - blijven dan ook best achterwege.

Terwijl de regering blunder na blunder opstapelt, draait de belastingbetaler op voor de rekening. Bedrijven moeten versneld hun verschuldigde belastingen ophoesten en krijgen er als dank een paar nieuwe heffingen bovenop. Uiteraard zullen ook particulieren het gelag moeten betalen. De nieuwe verpakkingshoofden zou voor een modaal gezin wel eens kunnen oplopen tot 200 euro per jaar. Maar geen nood, de Vlaamse regering belooft tegen 2009 een belastingvermindering van ... 200 euro. De hardwerkende Vlaming weet nu reeds wat ermee te doen.

Tijdens het begrotingsdebat ontmaskerde Gerolf Annemans de premier als een leugenaar. Verhofstadt verklaarde dat Eurostat daags voordien cijfers had gepubliceerd waaruit blijkt dat er sinds 2003 in België 157.000 jobs zijn bijgekomen. Deze cijfers bleken nergens terug te vinden, waarop Annemans de statistische dienst contacteerde. Eurostat stelde formeel recent geen tewerkstellingscijfers te hebben vrijgegeven! U kan de tussenkomst bekijken op <http://www.gerolfannemans.org>.

Zwarte economie: oorzaken, gevolgen en evolutie

Een recente enquête in de zakenkrant De Tijd wees nog maar eens uit dat Belgen niet vies zijn van zwart geld. Eén op drie vindt het aanvaardbaar klusjes in het zwart te betalen, 40% geeft toe geen morele problemen te hebben met een zwarte spaarpot. Ondanks de strijd tegen de fiscale fraude lijkt de regering er niet in te slagen komaf te maken met de zwarte economie. De Oostenrijkse professor Friedrich Schneider, verbonden aan de universiteit van Linz, analyseert al jaren de oorzaken en gevolgen van de schaduw economie. Hieronder geven we zijn bevindingen weer en toetsen deze aan de Belgische situatie.

DEFINITIE

Het is bijzonder moeilijk de schaduw economie te definiëren, aangezien deze zich constant en ogenblikkelijk aanpast aan wijzigingen in fiscale druk, wetten en reglementen, mogelijke sancties en belastingethiek. Schneider probeert het als volgt: alle niet aangegeven inkomsten uit de wettelijke productie van goederen en diensten, van geldelijke transacties en van ruilhandel, met als doel belastingen of sociale bijdragen te vermijden, arbeidsmarktreglementeringen te ontwijken of zich te onttrekken aan administratieve procedures. Deze definitie houdt dus geen rekening met illegale activiteiten die zich situeren in het crimineel circuit.

RAMINGEN

Momenteel bestaan er drie verschillende methoden om de omvang en ontwikkeling van de zwarte economie te ramen.

Directe benaderingen, zoals gerichte *enquêtes* of steekproeven zijn afhankelijk van de medewerking en betrouwbaarheid van de respondent. Weinigen voelen zich geroepen om fraude - ook al gebeurt het anoniem - toe te geven en veel hangt af van de kwaliteit van de vragenlijsten. Selectieve *fiscale controles* geven een beeld van het niet-aangegeven inkomen. De discrepantie tussen deze data en het bij de fiscus aangegeven inkomen, kan gebruikt worden om de schaduw economie te schatten. Deze gerichte controles brengen slechts een fractie van de schaduw economie aan het licht, waardoor de totale omvang ervan veel te laag wordt ingeschat.

In tegenstelling tot de directe benadering, maken de indirecte methoden gebruik van macro-economische indicatoren om de ontwikkeling van de schaduw economie te ramen.

- *Discrepantie tussen de uitgaven- en inkomensstatistieken*. In de nationale rekeningen is het niveau van het nationaal inkomen per definitie gelijk aan de nationale bestedingen. Een verschil tussen beide cijfers zou dan een indicator vormen voor de omvang van de zwarte economie. Door de onvermijdelijke statistische fouten en weglatingen is deze methode echter weinig betrouwbaar.
- *Discrepantie tussen officiële en actuele tewerkstelling*. Een daling in de deelname van arbeidskrachten in de officiële economie kan een aanwijzing vormen voor toenemend zwartwerk. Deze methode veronderstelt echter een constante participatiegraad en houdt geen rekening met het feit dat een veranderende deelname ook andere

oorzaken kan hebben. Het is trouwens perfect mogelijk een officiële baan te combineren met een zwarte job.

- De *transactie benadering* gaat uit van een constante relatie tussen het transactievolume en het officiële BNP. Via de bekende formule van Fischer ($MV = PT$) wordt het werkelijke BNP bepaald. Het verschil met het officiële BNP geeft dan de omvang van de zwarte economie weer. De verschillende veronderstellingen, maar ook praktische moeilijkheden (zoals de raming van de totale transactiewaarde PT), maken deze theoretisch aantrekkelijke formule evenwel moeilijk toepasbaar.
- Volgens de *geldvraag benadering* bestaan zwarte transacties uit contante betalingen om geen sporen na te laten. De excessieve geldvraag die niet verklaard kan worden door conventionele of normale factoren wordt dan toegeschreven aan de ontwikkeling van de zwarte economie. Op deze veel gebruikte methode is echter ook kritiek. Empirisch onderzoek doet vermoeden dat in werkelijkheid maar 80% van het zwarte circuit contant geregeld wordt. Normaliter gaat de geldvraagmethode enkel uit van de fiscale druk als oorzaak van zwarte economie. Aangezien slechts 60% tot 70% van de schemer economie aan de belastingdruk kan toegewezen worden, is er opnieuw sprake van een onderschatting. Ook het feit dat de methode geen rekening houdt met het contant geld dat in het buitenland wordt aangehouden of gebruikt wordt als internationale valuta kan een vertekend beeld van de zwarte economie geven.
- De *fysische input* of *elektriciteitsmethode* raamt de totale economische activiteit aan de hand van het elektriciteitsverbruik. Aangezien de elasticiteit van elektriciteit ten opzichte van het BBP ongeveer één bedraagt, is de groei van het elektriciteitsverbruik een indicator voor de groei van de totale economie. Het verschil tussen deze groei-voet en de officiële BBP-groei wordt dan verklaard door de groei van de schaduw economie. Deze methode gaat echter voorbij aan het feit dat niet alle ondergrondse activiteiten elektriciteit vereisen, dat andere energiebronnen gebruikt worden, dat door technische vooruitgang de benodigde elektriciteit afneemt en dat het geenszins zeker is dat de elasticiteit constant blijft in tijd en ruimte.

De hierboven beschreven methoden hebben allemaal hun verdienste, maar ook hun zwaktes. Ze houden slechts rekening met één indicator om de totale zwarte economie te ramen. Ook wat de oorzaken betreft, wordt meestal enkel de belastingdruk in overweging genomen. De model benadering poogt aan deze nadelen tegemoet te komen door zowel verschillende oorzaken - zoals belastingen, regelgeving en moraliteit - als verschillende indicatoren - op monetair vlak maar ook inzake arbeids- en productiemarkt - in rekening te brengen via factoranalyse.

OORZAKEN

De jongste decennia lijken de schaduw economieën mondiaal aan een opmerkelijke opmars bezig. Niet alleen Westerse ontwikkelde landen (zie tabel), maar ook en vooral armere landen in Afrika (gemiddeld 43,2% van het BBP), Centraal- en Zuid-Amerika (43,4%), Azië (30,4%), voormalige Oostbloklanden (40,1%) en de communistische eenpartijstaten (22,3%) hebben met een steeds grotere ondergrondse economie af te rekenen. Deze stijging is het gevolg van een vijftal factoren.

- *Toename belastingen en sociale bijdragen*. De stijging van de fiscale en parafiscale druk is veruit de belangrijkste drijfveer om te kiezen

voor de schaduw economie. Hoe groter de loonkloof (het verschil tussen de kostprijs voor arbeid en het netto-inkomen), hoe groter de stimulans. Dit betekent dat naast de directe belastingen de bijdragen voor de sociale zekerheid sleutelkenmerken zijn voor de ontwikkeling van de schaduw economie. Omgekeerd brengt een verlaging van de tarieven geen vermindering van de ondergrondse activiteiten met zich mee, maar leidt hoogstens tot een stabilisering van het niveau.

- **Intensiteit *regelgeving*.** De stijgende trend in overheidsbesluiten, wetten en reglementen stimuleert zwarte activiteiten. Complexe wetgevingen, handelsbelemmeringen en fiscale systemen verhogen de economische kosten, die onbestaande zijn in de ondergrondse economie. Regeringen zouden zich beter toeleggen op de kwaliteit en naleving van wetten en reglementen in plaats van op de kwantiteit. Dit impliceert echter een inperking van de macht van de bureaucraten en een vermindering van de overheidstewerkstelling, iets waar weinig overheden genoeg politieke moed voor hebben.
- **Sociale overdrachten.** De ontwikkeling van de sociale welvaartstaat ontmoedigt vaak begunstelingen van sociale uitkeringen om te werken in de officiële economie. Dikwijls is het financieel interessanter om afhankelijk te blijven van welvaartstransfers en het inkomen aan te vullen met zwarte klussen, dan zelfs maar te zoeken naar een reguliere job. Het is niet de welvaartstaat die in vraag gesteld moet worden, wel de perverse gevolgen ervan.
- **Arbeidsmarkt.** De overdreven regulering in de arbeidsmarkt en de hoge loonkosten jagen heel wat mensen naar de schaduw economie. De hoge werkloosheidscijfers in heel wat OESO-landen kunnen voor een groot deel toegeschreven worden aan de dure kostprijs van arbeid. De kortere werkweek, ingevoerd in Frankrijk en Duitsland, moest de werkloosheid terugdringen. Echter, hoe minder uren officieel gewerkt wordt, hoe meer tijd men heeft om zwart bij te verdienen.
- **Publieke diensten.** Een toename van de schaduw economie leidt tot minder inkomsten voor de staat, wat op zijn beurt de kwaliteit en kwantiteit van de publieke sector vermindert. Hierdoor is de overheid verplicht de belastingen te verhogen, waardoor meer mensen hun toevlucht zoeken tot de zwarte economie. Uit onderzoek blijkt dat landen met lagere belastingtarieven inderdaad een kleinere zwarte economie hebben, maar dat de hogere belastingontvangsten (dankzij het Laffer-effect) tegelijkertijd toelaten een optimale openbare sector uit te bouwen.
- **Belastingmoraliteit.** Hieronder verstaan we de morele verplichting om belastingen te betalen, als bijdrage aan de maatschappij. Cultuur speelt hierbij een belangrijke rol: zo hebben inwoners van Romaanse landen traditioneel minder scrupules met belastingontduiking dan Noord-Europeanen. Ook politiek heeft zijn invloed: hoe hoger het vertrouwen in de overheid en de instellingen, de nationale trots en pro-democratische houdingen, hoe hoger de bereidheid om belastingen te betalen. Religie, geslacht, demografische en sociale factoren tenslotte dragen bij tot de moraliteit. Globaal ligt de ethiek het hoogst bij gehuwde personen tussen 50 en 64 jaar met een bevredigende financiële situatie.

EFFECTEN SCHADUW ECONOMIE OP DE FORMELE ECONOMIE

De gevolgen van de zwarte op de formele economie zijn moeilijk te bepalen en daarenboven tegenstrijdig. Enerzijds is er een negatieve correlatie: lagere belastinginkomsten genereren minder middelen voor de publieke infrastructuur en remmen de groei af. Anderzijds zijn er positieve effecten: de zwarte economie leidt tot meer concurrentie, meer efficiëntie en draagt dus bij tot de economische groei. Ongeveer 66% van de zwarte opbrengsten zou trouwens onmiddellijk uitgegeven worden in het formele circuit wat tot meer groei en hogere indirecte belastingontvangsten leidt. De sterke stijging van de BTW-ontvangsten in de periode van de fiscale amnestie illustreert deze stelling. Blijkbaar verkozen heel wat spaarders hun buitenlandse spaartegoeden te consumeren in plaats van officieel te regulariseren.

LESSEN VOOR BELGIË

Toetsing van de oorzaken op België geeft een inzicht in de mogelijke ontwikkeling van de zwarte economie in dit land, momenteel geraamd op ruim één vijfde van het BBP.

De fiscale druk blijft in België bijzonder hoog. Volgens de recentste OESO-cijfers stijgt de belastingdruk in 2005 tot 45,4% BBP. Ondanks liberale beloften dalen de belastingen niet tijdens 6 jaar Verhofstadt, in tegenstelling tot de meeste EU-landen.

Ondanks een staatssecretariaat voor administratieve vereenvoudiging gaat België gebukt onder een stortvloed van wetten en reglementeringen. In 1970 telde het Belgisch Staatsblad 13.836 bladzijden. De editie 2004 was goed voor een record van 87.430 bladzijden aan nieuwe wetten, decreten, ordonnances, koninklijke en ministeriële besluiten en andere mededelingen. Vorig jaar verschenen 'slechts' 57.746 bladzijden in het BS. Het is nog te vroeg om te spreken van een trendommekeer; misschien lag het tempo van het jaar voordien gewoon te hoog. In 2006 wordt de daling naar alle waarschijnlijkheid niet verder gezet. Begin oktober stond de teller reeds op een 55.000 tal bladzijden.

België is een kwalitatief hoogstaande verzorgingsstaat. Mensen die buiten de boot dreigen te vallen, vinden normaal gezien steeds een opvangnet dankzij een uitgebreid netwerk van subsidies en uitkeringen. Soms wordt dit sociaal vangnet echter misbruikt als een sociale hangmat. Nog al te vaak is niet werken financieel lonender dan officieel te werken. Ondanks een amalgaam van diverse maatregelen gericht op de lage inkomens is de werkloosheidsval nog steeds niet verdwenen. Internationale instellingen en organisaties wijzen in dit kader op de overgereguleerde onflexibele en dus te rigide Belgische arbeidsmarkt. Zo verwees het *World Economic Forum* in een recent competitiviteitsrapport (september 2006) nog op de starre aanwerving- en ontslagprocedures, de afwezigheid van een flexibele loonvorming en de moeilijke relatie tussen de sociale partners. Ook het feit dat de Belgische werkloosheid met ruim 8% bijzonder hoog blijft, ondanks heel wat openstaande vacatures, duidt op structurele problemen in de arbeidsmarkt.

Omvang zwarte economie 2002/2003 (in % BBP)	
Griekenland	28,2
Italië	25,7
Spanje	22,0
Portugal	21,9
België	21,0
Zweden	18,3
Finland	17,4
Denemarken	17,3
Duitsland	16,8
Ierland	15,3
Frankrijk	14,5
Nederland	12,8
UK	12,2
Oostenrijk	10,9
EU14	18,2
Australië	13,5
Japan	10,8
Zwitserland	9,4
US	8,4

Bron: Schneider, september 2006. Raming volgens geldwaarmethode en modelbenadering. EU14: gemiddelde oude EU zonder Luxemburg.

In 2005 bedroegen de overheidsuitgaven de helft van het BBP, waardoor België tot de duurste Europese overheden behoort. Ondanks de hoge uitgaven is de kwaliteit van de publieke sector bijzonder laag. Volgens een ECB-studie (2003) ligt de efficiëntie 20% lager dan het gemiddelde van 23 bestudeerde landen. De centrale bank stelt dat met 34% minder middelen dezelfde prestaties kunnen geleverd worden, wat een significante daling van de fiscale druk zou toelaten.

In België zijn het vertrouwen in de instellingen (gemeten als vertrouwen in parlement) en de nationale fierheid laag. De heterogeniteit van de bevolking en de afwezigheid van een nationaal gevoel leidt ertoe dat men het niet zo nauw neemt met de belastingmoraal. Er zijn trouwens indicaties dat Vlamingen minder bereid zijn belastingen te betalen dan Walen. De hoge fiscaliteit wordt als onrechtvaardig beschouwd aangezien het vooral ten dienste staat van Wallonië. In Spanje en Italië, waar eveneens grote transfers bestaan tussen noord en zuid, wordt een gelijkaardige trend vastgesteld. Ook Zwitserland bestaat uit een heterogene bevolking, maar de directe democratie en het sterk vertrouwen in de nationale instellingen ondersteunt de belastingmoraal. Meer autonomie - zoals bij het Zwitsers

kantonaal systeem - zou trouwens een positieve rol spelen. Zo blijkt de belastingmoraal in Spaans Baskenland toe te nemen tussen 1990 en 1995, toen institutionele hervormingen meer autonomie voor de regio's inluiden. Separatistische tendensen en een onbeëindigd decentraliseringsproces in Spanje hebben echter een negatieve invloed op de belastingmoraal, waardoor geen eenduidige trend meer vast te stellen is.

MINDER ZWART IN EEN ONAFHANKELIJK VLAANDEREN

Ook al slaagt België er blijkbaar in om de zwarte economie niet verder te laten groeien, er is geen significante daling merkbaar: nog steeds gaan miljarden euro's - 30 miljard volgens McKinsey - potentiële belastingontvangsten verloren. Een mix van lagere belastingen en sociale bijdragen, minder en transparanter regulering, een flexibeler arbeidsmarkt, een efficiëntere openbare sector en een hogere belastingmoraal zal daarentegen wel kunnen zorgen voor een afname van de schemereconomie. Aan deze mix kan nooit voldaan worden in het huidige België. De Vlaamse onafhankelijkheid is dan ook noodzakelijk om de omvang van de zwarte economie (fors) terug te dringen.

Verkoop overheidsgebouwen: een financiële kater

Sale-and-leaseback-operaties (verkopen en opnieuw huren) worden courant gebruikt in het bedrijfsleven. Via deze financieringstechniek kan een bedrijf kapitaal vrijmaken voor investeringen, een liquiditeitstekort overbruggen, de balans optimaliseren, toekomstige onvoorziene kosten vermijden of fiscale voordelen realiseren. Dergelijke beslissingen vergen echter een degelijke voorbereiding en hangen af van de specifieke omstandigheden en behoeften van het bedrijf. Een kosten-batenanalyse is dan ook onontbeerlijk om de meest efficiënte financieringsvorm tegen de laagste kostprijs te bepalen, waarbij zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met alle huidige en toekomstige gevolgen van de beslissing.

Indien overheden overwegen om dergelijke technieken toe te passen, moeten dezelfde principes in acht genomen worden. Zo zijn de verkopen en wederinhuringen van overheidsgebouwen verdedigbaar als onderdeel van een weldoordacht beleid. Dergelijke financieel belangrijke operaties mogen echter niet overhaast gebeuren en moeten aan verschillende voorwaarden voldoen. Kosten-batenanalyses zijn onontbeerlijk om de budgettaire gevolgen te schatten. De gebruikte ramingen moeten realistisch en marktconform zijn en naast de verkoopprijs ook de kosten voor renovatie, verfraaiing en uiteraard de te betalen huurgelden in rekening brengen. De selectie van de te verkopen activa moet gebeuren volgens duidelijke criteria. Transparante en duidelijke aanbestedingsprocedures moeten de keuze voor het beste bod garanderen. Slechts indien een batig saldo voldoende mogelijk wordt geacht, zou een dergelijke operatie gerealiseerd mogen worden.

Op 17 oktober 2000 besliste de Ministerraad een aantal kantoorgebouwen te verkopen met de bedoeling om een begroting in evenwicht te realiseren en de huisvesting van de federale ambtenaren te verbeteren. Tot het jaar 2000 was de verkoop en huur van overheidsgebouwen een uitzondering. Vanaf 2001 werd dit een vast onderdeel van de begroting. In augustus 2006 publiceerde het Rekenhof een vernietigend rapport over de transacties. Tot eind 2004 verkocht de overheid 33 gebouwen en 2 terreinen, samen goed voor 841 miljoen euro. Het merendeel ervan werd opnieuw gehuurd of vervangen door nieuwe gehuurde gebouwen. De verkopen gebeurden onder grote tijdsdruk, zonder voorbereiding met als

enig doel het behalen van een begrotingsevenwicht. Veelal kwam de verkoopprijs wel overeen met de ramingen, maar deze laatste waren ofwel onvoldoende onderbouwd, verouderd of hielden geen rekening met de wederinhuring of andere kosten. Wettelijke bepalingen omtrent het patrimonium van de staat, betreffende informatieverstrekking aan het Parlement en inzake overheidsopdrachten werden met de voeten getreden. Kosten-batenanalyses zijn onbestaande. Omvangrijke overschrijdingen van de geraamde facturen door adviseurs worden nergens verantwoord.

Deze overhaaste beslissingen leidden niet alleen tot fouten en blunders maar had vooral desastreuze budgettaire gevolgen. Enkele voorbeelden. De Financietoren werd verkocht voor 276 miljoen euro. De nieuwe eigenaar staat in voor de renovatie en asbestverwijdering. Door meerwerken loopt de huurprijs op tot 42,7 miljoen euro per jaar. Tegen het einde van het huurcontract - 27 jaar vanaf einde werken - zullen de totale kosten ver boven het miljard euro uitstijgen. De aankoop van drie asielcentra koste in 2000 goed 37 miljoen euro. Vijf jaar later worden ze voor een schamele 14,5 miljoen van de hand gedaan. Het Rijksadministratiecentrum te Brussel was aanvankelijk geschat op 70 miljoen euro. De uiteindelijke verkoopprijs bedroeg 27 miljoen. Na 2 jaar en 3 maanden had het al 21,5 miljoen euro (80% van de verkoopprijs) aan huur gekost. De nieuwe eigenaar van het gebouw in de Wetstraat 9 heeft na amper vier jaar zijn aankoop terugverdiend. Anderen zullen er tien jaar over doen.

Ondertussen gaan de verkopen in stijgende lijn. Terwijl het in 2005 nog een vijftiental gebouwen betrof, loopt dit in 2006 op tot bijna 70 panden ter waarde van 600 miljoen euro. Ook in 2007 rekent de regering op een zelfde bedrag. Op een zestal jaar zal dus voor meer dan 2 miljard euro aan overheidsgebouwen verkocht zijn. De toekomstige totale huurlast zal echter een veelvoud hiervan bedragen. Van een weldoordacht beleid is geen sprake; de term plundering is hier meer op zijn plaats. Niemand verkoopt zijn huis om zijn lopende rekeningen te betalen. Enkel de Belgische overheid ziet hier geen graten in. De nationale trots Sabena ging onder meer ten onder aan de hoge huurlast voor zijn vloot. De onderzoekscommissie naar aanleiding van de ondergang van Sabena was duidelijk een zaak voor niets.